

nota

TER ONDERTEKENING

Aan: MOCW (mede namens SOCW)

Hoger Onderwijs en
Studiefinanciering

Van

Persoonsgegevens

Datum

19 november 2024

Referentie

49251808

Bijlagen

6

Intern OCW afgestemd

OVO

Kamerbrief talenopleidingen n.a.v. verzoeken vaste
kamercommissie OCW

Aanleiding

De vaste Commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft MOCW verzocht een reactie te sturen op vier brieven (zie bijlage 2, 3, 4, 5) voor de begrotingsbehandeling (26 november a.s.). De vier brieven zijn opgesteld n.a.v. de recente berichten dat de Universiteit Leiden en de Universiteit Utrecht voornemens zijn de kleine talenopleidingen anders te organiseren. In bijlage 1 vindt u de voorgestelde kamerbrief met uw reactie op de vier brieven. Gezien de brieven zich ook richten het voortgezet onderwijs, wordt deze kamerbrief ook verzonden namens de staatssecretaris. Op ons verzoek heeft daarnaast hebben daarnaast UNL, SSH-Raad en het Decanenoverleg Letteren en Geesteswetenschappen (DLG) een brief aan ons gezonden waarin zij de procedure en afweging van de keuzes in het talenonderwijs hebben toegelicht (zie bijlage 6). Deze brief kunt u meesturen aan de Tweede Kamer.

Geadviseerd besluit

Wij adviseren u:

- De bijgevoegde brief (bijlage 1) inclusief de brief van de universiteiten (bijlage 6) te versturen aan de Tweede Kamer voor de begrotingsbehandeling a.s. dinsdag;
- Het mandaat van het Programmabureau Duurzame Geesteswetenschappen niet te verlengen tot in 2025 en dit bericht mee te nemen in uw reactie. Zie toelichting.

Toelichting

- De drie ingezonden brieven:
 - *Programmabureau Duurzame Geesteswetenschappen:* het Programmabureau vraagt uw aandacht om de afgesproken procedure voor het opheffen van unica opleidingen na te volgen en vraagt u om hun mandaat als adviesorgaan op deze regeling te verlengen tot in 2025;
 - *De Vereniging Levende Talen Frans:* de vereniging heeft zorgen over de vraag of de ontwerpruimte voldoende is om de vernieuwde set eindtermen en vernieuwde set kerndoelen voor de moderne vreemde talen in het middelbaar onderwijs te realiseren en vreest dat het aantal docenten Frans door de bezuinigingen nog verder zal dalen.
 - *De Vereniging van Germanisten aan Nederlandse Universiteiten:* maken zich zorgen over de dalende kwaliteit van het Nederlandse hoger onderwijs als opleidingen verdwijnen of opgaan in bredere opleidingen.
 - *Visiegroep Buurtalen:* ook zij uiten hun zorgen over de ontwerpruimte voor de vakken Frans en Duits,. Daarbij hebben zij zorgen over het

lerarentekort voor de vakken Frans en Duits naar aanleiding van de bezuinigingen.

Datum
19 november 2024

- De kamerbrief: Wij adviseren u de kamerbrief aan te grijpen om de Tweede Kamer te informeren over uw standpunt over de (positie van) kleine opleidingen, de taak die de sector/instellingen gezamenlijk hebben en wat u doet voor het talenonderwijs.
 - U geeft eerst uw algemene visie op de positie van kleine opleidingen in het opleidingsaanbod. Dit sluit aan bij de beantwoording van eerdere Kamervragen.
 - Vervolgens gaat u in op de kleine talenopleidingen in het wo. U verwijst naar de sectorplannen en de afspraken die daarin zijn gemaakt door de sector over de kleine talenopleidingen. Hierbij kunt u verwijzen naar de brief van de instellingen.
 - Daarna maakt u melding van de procedure die geldt voor unica opleidingen en dat deze wordt opgevolgd door de instellingen. Hierbij kunt u verwijzen naar de brief van de instellingen.
 - U geeft daarnaast uw toelichting op het besluit om het mandaat van het Programmabureau in de unica-regeling niet te verlengen tot na 31 december 2024. De taken van dit bureau zijn door ander gremia gewaarborgd.
 - Betreffende de ontwikkelingen in het vo zet u uiteen dat de ontwerpruimte niet hetzelfde is als onderwijstijd en geen begrenzing geeft aan het aantal lessen. Er wordt benadrukt dat u het standpunt van de opstellers van de ingezonden brief begrijpt, maar onderwijstijd schaars is en de focus ligt op basisvaardigheden. Daarbij wordt verwezen naar de brief aan de Kamer van 30 mei jl. waarin dit aan de Kamer is uiteengezet.
 - Aan het eind van de brief geeft u een doorkijkje naar waar u in de beleidsbrief op terugkomt, waaronder het vraagstuk van een landelijke dekkend opleidingsaanbod in tijden van een dalend aantal studenten en schaarse middelen.
 - Raakvlakken beleid SOCW: De inhoud van de kamerbrief raakt aan uw beleidsdossiers omdat het ingaat op de zorgen over een (groeïend) tekort aan leraren vreemde talen in vo door het schrappen kleine wo-talenopleidingen en zorgen over de ontwerpruimte in het vo.
- Besluit verlenging mandaat Programmabureau Duurzame Geesteswetenschappen: In 2011 werd het Regieorgaan Geesteswetenschappen opgericht ter versterking van de samenwerking binnen de sector. In 2017 ging dit over in het Programmabureau, waarvan het mandaat liep tot en met 31 december 2024. Wij adviseren u om het mandaat van het Programmabureau op de unica-regeling niet te verlengen tot in 2025, zoals het programmabureau u verzocht heeft. Het Programmabureau had de rol om de landelijke samenwerking tussen de faculteiten te versterken. Wij zien de positieve ontwikkeling op de professionalisering van de samenwerking en organisatiegraad die deze sector de afgelopen jaren heeft doorgemaakt. Dit werd ook geconstateerd door de nationale sectorplannencommissie (NSCP). Doordat de sector zich de afgelopen jaren zo sterk heeft geprofessionaliseerd door o.a. de SSH-Raad en de sectorplannen, pakt zij nu zelf de rol op die het Programmabureau eerder had. Het wordt als een

Datum
19 november 2024

gezamenlijke verantwoordelijkheid gevoeld door het DLG, de SSH-Raad en UNL, waarbij de SSH-Raad kan toezien op het juiste proces (zie hieronder). De SSH-raad heeft een spilfunctie in de brug tussen het sector- en instellingsperspectief. Het Programmabureau wordt geleid door vooraanstaand wetenschapper **Persoonsgegevens**. Indien u positief besluit zullen wij hem en de secretaris passend bedanken voor al hun werk en inzet.

- Procedure unica-regeling vanaf 2025: Het DLG, de SSH-Raad en UNL hebben de volgende procedure voor ogen vanaf 2025 voor de unica opleidingen in de Geesteswetenschappen. Allereerst vindt er overleg en afstemming plaats binnen het DLG over het voornemen een unicaopleiding of -specialisatie op te heffen. De adviezen uit het DLG worden door het DLG voorgelegd aan het rectorencollege van UNL, eventueel met een toelichting van de SSH-Raad over de gevolgde route van afstemming. Het DLG en rectorencollege brengen elk een zwaarwegend advies uit aan de desbetreffende instelling. Uiteindelijk ligt het besluit bij het CvB van de desbetreffende instelling. De SSH-Raad ziet erop toe dat de gehele afstemming goed verloopt.
- Toelichting huidige unica-regeling (tot 1 januari 2025): In de periode 2014-16 heeft OCW afspraken met de sector gemaakt over de procedure indien in de Geesteswetenschappen een CvB een unieke opleiding of specialisatie wil opheffen. Dit was naar aanleiding van het verdwijnen van enkele unica opleidingen waarover toen geen gezamenlijke afstemming plaats had gevonden. De procedure is als volgt: Indien een instelling het voornemen heeft een in Nederland unieke opleiding op te heffen, zal (a) die instelling in ieder geval de adviezen inwinnen van de in het DLG samenwerkende zusterfaculteiten, (b) deze adviezen voorleggen aan het Rectorencollege van de UNL en het Programmabureau Duurzame Geesteswetenschappen, die (c) het CvB van de desbetreffende instelling elk vanuit een eigen verantwoordelijkheid een zwaarwegend advies verstrekken. Uiteindelijk heeft en houdt - uiteraard - het CvB van de desbetreffende instelling de eindverantwoordelijkheid voor het eigen opleidingsaanbod.